

نصرت‌الله شهبازی

خطوط اصلی اقتصاد اسلامی

محدودولت، آخرین گام مارکسیسم

گنیم مارکسیسم معتقد است که دولت «مولود» و «حافظ» نظام سرمایه‌داری است، دولتها پشتیبان سرمایه داران در نظام طبقاتی هستند و منافع آنها را حفظ می‌کنند و به همین دلیل هنگامی که آن نظام بکلی منقرض و نابود شد دلیلی برای وجود دولت نخواهیم داشت و بنابراین باید این زائده بی‌مصرف از یک جامعه حذف شود!

این منطق - همانند بسیاری از بیخهای مارکسیستی - ظاهری فریبنده دارد، اما به بررسی دقیق نشان می‌دهد که به همان اندازه نادرست است.

دولت پیش از آنکه حافظ منافع طبقاتی - به گفته آنها - باشد، حافظ نظام اجتماعی و لازمه زندگی دسته‌جمعی است.

محدودولت در صورتی ممکن است که زندگی گروهی و دسته‌جمعی بکلی برچیده شود و انسانها به صورت جفت‌های پراکنده همچون کبوترها هر کدام در لانه جداگانه‌ای برای خود زندگی داشته باشند. توضیح اینکه:

علت تمایل انسانها به زندگی گروهی، خواه توسعه نیازهای آدمی، یا عشق به تکامل، یا هر چه استفاده، یا هر چیز دیگر باشد، و با اصولا عشق به زندگی دسته‌جمعی را

بلکه قدرت و نهاد در درون جان انسان به‌دینم در این تفاوت نمی‌گردد که زندگی گروهی اصول و ضوابط کاملاً معیار زندگی فردی دارد.

زندگی دسته‌جمعی باید بر اساس تقسیم کار باشد، و تقسیم کار، احتیاج به ضابطه و قانون دارد، در اینجا لزوم نوع تشکیلات و سازمان اجتماعی در برابر نیازهای می‌گردد «سازمان قانون‌گذاری» و «سازمان اجرایی»، حتی در جوامعی که قانون را فقط قانون خدا میدانند باز نیاز به گروهی برای شناخت و تطبیق این قوانین بر موضوعات آنها داریم.

از این گذشته در هر اجتماع خواهی و ناخواه اتحادی وجود می‌آید، حتی اگر اسلام‌پولو سرمایه‌داری وجود نداشته باشد، چه اینکه دعواها همیشه دعواهای مالی نیست، و غیر از انسان منحصر به یک شریزه نمی‌باشد، بلکه خواستها، نیازها، علاقه‌ها و عقیده‌های انسان دارد که فراتر از مسائل مالی است و برخورد و کشمکش بر مبنایها در طول زمان حتی است حتی اگر از کشمکشهای عددی صرف نظر کنیم و تنها بخوانیم خطاها را به حساب بیاوریم، باز مواردی که خطای عدای از افراد باعث خرد و زیان دیگران می‌شود و حکم آن خواه ناخواه باید وسیله سازمانی روشن گردد کم نیست و الا جامعه را به آشوب و هرج و مرج می‌کشند.

بنابراین نیاز به یک تشکیلات قضایی - به هر شکل و صورت - نیز هست است. و به این ترتیب نوری - گمانه که عناصر اصلی تشکیل دهنده دولتها هستند یعنی قوه مقننه، مجریه و قضائیه در هر جامعه‌ای وجود دارد، و تنوع فوق‌العاده چهره‌های این قوای سه‌گانه مانع از درک لزوم وجود آنها در تمام جوامع انسانی نیست.

آری در جوامعی که مثل لانه زنبوران عمل، یا به‌عبارت دیگر غریزی - بطور اتوماتیک اداره می‌شود همین امور بدون نیاز به وجود دولت خود بخود انجام می‌گیرد، ولی در جوامع انسانی هیچ‌کدام چنین نیستند بلکه در همه جا شعور و اراده و تصمیم‌حاکم بر سر و کله انسان است نه اضلال تا آگاهانه غریزی.

* * *

به جوامع پیشرفته صنعتی بازمی‌گردیم: در جوامع پیشرفته صنعتی مسأله خیلی روشنتر است زیرا: ۱- بدون شک در این جوامع باید میزان تولید کالاها در هر رشته از رشته‌ها متناسب با مفاد نیاز جامعه باشد، و دستگاههای تولیدی که به شکل زنجیره‌ای کاری کنند، کار هر حلقه همانک با حلقه‌های دیگر باشد، و سازمانهایی که خوراک و مواد اولیه آنها را تهیه می‌کنند کاملاً بتوانند نیاز این دستگاهها را برآورند.

و این احتیاج به یک تشکیلات آگاه و قوی دارد با پرسنل فراوان و کارشناسان

شهر شاکه علوم انسانی و مطالعات
رتال جامع علوم انسانی

در هر قسمت و این همان چیزی است که ما نامش را «وزارت اقتصاد و صنایع و معادن» می‌گذاریم .

آیا با ازمیون رفتن نظام طبقاتی چنین وزارتخانه‌ای ممکن است ازمیان برود ؟

۲- برای پرورش کادرمها و تربیت افراد متخصص در رشته علوم و صنایع در چنین جامعه گسترده‌ای نیاز به یک سازمان فرهنگی قوی است که از دوره ابتدائی تا عالیترین دوره دانشگاهی را با برنامه ریزی دقیق زیر نظر گرفته و نیازهای جامعه را در ارتباط با این امور برطرف سازد .

و این همان چیزی است که نام آن وزارت آموزش و پرورش و علوم عالی می‌گذاریم .

آیا احتیاج به چنین تشکیلات وسیعی از قبیل باجنامه سرمایه داری دارد که با ازمیان رفتنش ازمیان برود ؟

۳- بیماری در هر سن و سال برای انسان ممکن است و نیاز به امور بهداشتی و پیشگیریهای لازم و بعضی که به سرمایه داری و کمونیسم ندارد، و در هر حال باید سازمان و تشکیلاتی برای بهداشت، درمان، و کولتداری و خدمات بیمارستانهای مجهز وجود داشته باشد و این همان وزارت بهداشت و پیشگیری و تشکیلاتی می‌دهد .

۴- در تمام جوامع نیاز به مسکن است و هر نظامی در هر نظام و هر مکتبی باشد احتیاج به مسکن دارد اما طرح پیشرفته مسکن جز با تشکیلات منظمی بنام وزارت مسکن با برنامه دیگر امکان پذیر است ؟

۵- برای توجیه افراد نسبت به اخبار و حوادثی که بهر حال در سرنوشتشان تاثیر دارد و مسائل پیشرفته از قبیل جمعیتی لازم است، چه جامعه سرمایه داری باشد یا کمونیستی .

اداره چنین شبکه‌های وسیعی با تهیه برنامه‌های لازم، از طریق سازمانی بنام وزارت ارشاد ملی یا نامهای مشابه آن امکان پذیر است .

۶- برای برقراری نظم در جامعه، در شهر و روستا، و برای تنظیم ترافیک و بهداشت و مسائل نقلیه و مانند آن نیز سازمانهای دیگری لازم است .

۷- از همه مهمتر برای تصمیم‌گیری درباره برنامه‌های سازنده در کل اجتماع اهم از کشاورزی و صنعتی و فرهنگی ... نیاز به یک کادری وسیع و مجهز رهبری است که با شور و بررسی کل جامعه را به هدفهایش - هر چه باشد - رهبری کند .

نظامات و آئین نامه‌ها و مقررات و قوانین را وضع و اجرا کنند .

مگر دولت چیزی جز اینها است ؟

نظام کون که هر جزء آن حساب شده است
 علامتی است که عالم ، بدون عامل نیست
 عمل ، ملازمه با قصد و با غرض دارد
 بدون قصد و غرض کسی به کار ، مایل نیست
 بشر که فاعل خلقت خدا است دارد قصد
 چرا؟ چنین اثری از برای ، فاعل نیست
 بدین ملاک چو مطلق ، صاحب هدف است
 قبول قصد و هدف از خدای ، مشکل نیست

غرض ز خلقت ماسیر است سوی کمال
 اگر چه مسئله درحد درك ، سائل نیست
 خط کمال بشر ، میرسد به سرز معاد
 وجود مرگ دراین راه ، سدو حائل نیست (۲)
 میان مرگ و معاد از لحاظ طول زمان
 بقدر ساعتی از عمر ، حد فاصل نیست (۳)
 چرا که از جهت سبک روح در برزخ
 هزار سال بديك لحظه ای ، معادل نیست (۴)
 حقیقتی است ز قرآن که گفته شد «مخبیر»
 بهوش باش که وحی است و حرف باطل نیست

بقیه مصدق و استخبرین گام . . .

و اگر هم نام دولت بر این سازمانها نگذاریم ، و وزارتخانهها را وزار تیغانه بنامیم
 خودمان را تویب داده ایم ، و با الفاظ بازی کرده ایم ، و از قبیل داستان: خودش را بیار و
 اسمش را بیا خواهد بود .
 از مجموع این بحث چنین نتیجه می گیریم که محدودت از هیچ جامعه و نظامی امکان
 پذیر نیست ، و چنین ادعائی نظیر همان رؤیاهائی است که کمونیستها برای بهشت کمونیستی
 در این جهان دیده اند .

- ۱- وکل السن الزمانه طائره فی عنقه ویخرج له یوم القمه کتابا یلقیه منشورا (آیه ۱۳ از سوره الاسراء)
- ۲- وانا نحن نحیی الموتی ونکتب ما قدموا وآنارهم ... (آیه ۱۲۴ سوره یس)
- ۳- و یوم تقوم الساعة یتسم المجرمون بالشواخیر ساعة كذلك کنا وایفونکون (آیه ۵۵ سوره الروم)
- ۴- وقال الذین اوتوا العلم والایمان لقد لبثتم فی کتاب الله الی یوم البعث ... (آیه ۵۶ سوره الروم)